

Hariduses tasub õppida Westholmi kogemusest

Täna sajandat aastapäeva tähistav Jakob Westholmi Gümnaasium sunnib mõtlema Eesti haridussüsteemi praegusele olukorrale. Vähesed kahtlevad hariduse ja sellele mõeldud raha vajalikkuses, küsimus on ennekõike selles, kuidas ja mis alustel hariduse finantseerimist korraldada.

Õnneks pole lahenduste otsimisel vaja jalgratast leiutada. Westholmi Gümnaasium kui sõjaeelse Eesti juhtiv gümnaasium pakub oma ajaloo põhjal üht-teist õpetlikku. 1898. aastal alustanud Tallinna Väikelas-tehoidu Seltsi vaesemate eesti soost agulipoistele mõeldud koolist õnnestus Jakob Westholmil teha paari aastakümnega Eesti juhtiv poeglaste eragümnaasium. Tegemist on kooliga, mille tähtsus ja mõte Eesti haridusloos on võrreldav Suurbri-tannias Etoni erakooliga.

Kahtlemata oli selle saavutamisel suur tähtsus Jakob Westholmil, õpetajaskonnal ning andekatel õpilastel. Sellise ideaalse kombinatsiooni saavutamist soodustas kindlasti see, et

Westholmi Gümnaasium oli erakool. Westholmi kooli ei pääsenud ainult rahakoti paksuse järgi, andekad mitte heal järjel perede noored said samuti võimaluse seal õppida.

Tegemist oli eraalgatuse võidukäiguga haridussüsteemis, mis ei toonud kasu mitte ainult Westholmile, tema kooli õpetajatele ja õpilastele, vaid tervele ühiskonnale. Westholmi kool omandas reputatsiooni ja kujunes juba 1920-ndate lõpus rahva poolt ihaldatud ja austatud eliitkooliks.

Hariduse omandamine ei ole ainult teadmiste edasiandmine. Haridusinstituutsioonid kujundavad õpilaste väärtushinnanguid ja hoiakuid terveks eluks. Erakoolide puhul kardetakse, et seal kujuneb õpilaste maailmakäsitlus omanike ja juhataja suvast lähtuvalt. Kindlasti mõjutas Westholmi isik tema õpilasi, kuid paljude erakoolide vahel vali-

**MEELIS
KITSING**

*Tallinna
volikogu liige,
Ühendus
Res Publica*

des on see just vanemate otsustada, keda usaldada ja keda mitte.

Westholmi koolis õpetati õpilasi väärtustama mitte ainult teadmisi, vaid ka Eesti riiki. Westholmilt pärineb mõte, et kui õpilased hommikul kooli tulevad ja näevad sinimustvalget Pika Hermannini tornis, siis võib julgelt kooli tulla, sest kõik on korras. Aga kui lippu tornis ei ole, pole põhjust kooli tulla. Seega erakool ei välista kodanikele oluliste väärtuste õpetamist.

Praeguse Eesti haridussüsteemi kujundajatel on põhjust Westholmi kogemusest õppida. Ennekõike seda, et eraomandit, erainitsiatiivi ja pikaajalist mõtlemist tuleb haridussüsteemis toetada ja soosida. Riikliku haridussüsteemi jaoks tähendab see järkjärgulist erastamist ning paljude funktsioonide täielikku üleandmist erasektorile. Erahari-

dsüsteemi kogemus kvantiteedi asemel kvaliteedile rõhumist ning pikaajalise lähenemise eelistamist kerge raha teenimise püüetele.

Eestis on peetud rahvuslikust ärkamisajast saadik haridust tähtsaks. Kahtlemata oli ärkamisaja ideedest innustunud ka noor Jakob Westholm, kes otsustas rajada oma kooli. See tähtsustamine ei tohi aga tänapäeva Eestis muutuda pelgaks rahvuslikuks retoorikaks, millest palju räägitakse, aga midagi ei tehta. Iga-aastane hariduskulude suurendamine riigieelarves pole lahendus.

Eesti haridussüsteem vajab radikaalset reformi, kus õpetamine on orienteeritud tulemustele ning koolid on õpilaste, mitte haridusbürokraatia kesksed. Senisest enam tuleb kõikide astmete haridusasutustes anda teed erainitsiatiivile ning haridusasutuste haldamine tuleb muuta samasuguseks ettevõtlusvormiks nagu iga teinegi eluvaldkond. Nii Eesti enda ajalooline kui paljude lääneriikide kogemus tõestab, et parimat haridust saab era-, mitte riigikoolidest.